

GYŰJTŐ: FISCHER ANDREA
KOVÁCS AGNES

GYŰJTÉS IDEJE: 1981.

TART.: PARASZTI ÖNÉLETRAJZOK

10 lap, 3. foto, 1 melléklet

FÖLDRAJZI MUTATÓ: B. LELLE
EVŐHŐSÍKISLAK

SZAKMUTATÓ: XVII

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRNOVÁS

ÁTVEZETVE AZ 1985. LTK. 4457-es TÉTELE ALÓL

4457

B i r á l a t

- B. lelle
- Szőlőművelés

Fischer Andrea, Kovács Ágnes: Paraszti önéletrajzok

Ifjusági tagozat, 10 oldal terjedelem

A dolgozat három parasztember sorsát vázolja fel, amelyeknek közös jellemzője, hogy mind a hárman 1898-ban születtek. Elsőnek Harangozó Lajossal, majd Nagy Istvánnéval, végül Langyalics Lajosnéval ismerkedhetünk meg.

A gyűjtők egyes szám harmadik személyben írják le az életüket, amelyből kiderül, hogy az adatközlők elmondását formába öntötték, ill. saját megfogalmazásukban ismeretetik a három életrajzot. A dolgozat túldágosan rövid terjedelmű ahhoz, hogy a címben vállaltakat meg tudta volna kifogástalanul oldani.

Felszínesen mutatja be mind a három ember életét, bár egyérezzük, hogy emögött mély tartalom húzódik.

Egyik esetben sem esik szó a családok eredetéről, a gyermekkor emlékeiről /játékokról, örömökről, a családban elfoglalt helyéről/, az életkörülményeiről/ lakás, gazdasági viszonyaik/ szokásaikról, a család munkarendjéről, munkamegosztásáról, az ifjává serdülés idejéről, a barátokról, a felnőttkorban kitűzött célokról és azok megvalósulásáról.

A dolgozat felszínes, egyetlen esetben sem tér ki olyan szubjektív jelenségekre, amelyek egyénivé tennék a feldolgozást.

A gyűjtőknek ajánljuk, hogy útmutató segítségével/amelyet a múzeumnál lehet igényelni, ill. szakemberek segítségével/ próbáljanak a három embernél további gyűjtőmunkát végezni, mivel véleményünk szerint mind a három esetben néprajzilag értékes adatok bukkanhatnak elő. Erre lehet következtetni Langyalics Lajoné esetében, aki sok *érett* birtokában van. További munkájukat támogatjuk, gyűjtésükhöz segítséget nyújtunk.

Kapitány

Orsolya

1898 július 22.-én született. Szegény paraszt családból származik. Édesapja gazdasági cseléd volt, nyaranta pedig az uradalmi földeken kereste a bővülő család mindennapi kenyerét.

Harangozóéknak 6 gyermekük született, s 1 hold földjük kevés volt a 8 tagu család számára.

Igy a gyerekek is hamar megismerték a kemény mezei munkát.

Harangozó Lajos a legidősebb gyermek volt. Az elsők között nem volt a tanulásban, de közepesnél rosszabb jegyet nem kapott.

Miután kijárta a 6 elemet Gál Gaszton birtokán lett napszámos. Nap 30 fillért keresett. A szántástól a vetésen keresztül a lövegetésig mindent el kellett végezni a tizenéves fiúnak. Egyik testvére a kereskedőkhöz szegődött a gabonaraktárba. Legidősebb nővére a plébánosnál szolgált.

Közben kitört 1914-ben az 1. világháború.

Fiatalkorára való tekintettel nem sorozták be, és így a 16 éves kamasz csak nézegette a katonavonatot.

1916 volt az az év, amely fordulópontot hozott életében, behívták katonának. Hadtestét a román magyar határra vezényelték.

A tábori posta sűrűn hozta a távolban levő fiu üzeneteit, mignem az egyik

levél az orosz frontról érkezett.

A tábori lapok hirtelen megszűntek - a kijevi fogolytáborból nem jutott ki az üzenet. Négy társával egy kozák tiszt istállójában kellett munkát végeznie.

1917-ben fogolycsere folytán megadódott a lehetőség, hogy hazakerüljön. Két út állt előtte. Ha az ottmaradást választja, hamarosan bekényszerítettek volna a fiatal Szovjet állam ellen harcoló fehér, kozák csapatokba. Ha viszont hazatér fönn állt annak a veszélye, hogy néhány hét elteltével az olasz frontra vezénylik.

A hazautat választotta. És az ujboli behívó nem késett. 1 hónap múlva már az olasz front tüzvonalában harcolt.

A háboru végével megcsillant előtte a remény, hogy az akkor még nagyobb nyomorban élő család helyzetén segíthet.

Ám a Károlyi kormányzatnak szüksége volt katonákra.

A pesti Szerb utcai bosnyák laktanyában kellett jelentkeznie. Itt találkozott először a forradalom eszméivel.

Vöröskatonaként az északi frontra került Stromfeld Aurél parancsnoksága alá. Számos ütközetben részt vett a cseh csapatok ellen. A Tanácsköztársaság bukása után előtte is az üldözöttek szomorú sorsa állt.

Hónapokig tartó bujdosás után hazaérkezett, de otthon a Prónay különítmény pribékjeivel találta magát szembe.

Több társával együtt súlyos büntetéseket kellett átélnie.

Ám a katonaévek még korán sem értek véget.

December 13.-án Dombóvárra került a Vadas lovasszázadába.

Innen Nyirbátorba vezényelték, ahonnan Székesfehérvárra küldték tisztiiskolába. Tizedes lett. Ezredével Komáromba helyezték, majd véglegesen 1921 október 15.-én szerelt le.

Ujra hazajött.

Szülei közben meghaltak, testvérei szétszéledtek, Harangozó Lajosnak új életet kellett kezdenie.

A kis föld, melyet örökölt kevés lett volna a családalapításhoz. A földön végzett munka mellett elszegődött a Cementárugyárba, ahová egyik

fivére ajánlotta be, aki ott dolgozott.

Itt mint fogatos próbálta megteremteni a nagyobb földhöz szükséges pénz-alapot.

küszködése nem volt hiábavaló. Kemény, nehéz fizikai munkával sikerült földjét újabb 1 holddal bővitenie.

Közben megismerkedett egy cselédlánnyal, akivel 1930-ban házasságot kötött. A szerelem az első látásra fejlődött ki. Ugy gondolták, hogy együtt meg tudják alapozni jövőjüket.

Naponta napfelkeltétől napnyugtáig kemény munka várt rájuk.

Gyermekáldás elkerülte házukat.

1935-ben szomorú fordulat állt be a kis család életében.

Az oly nehezen szerzett 1 hold földet eladósodás miatt elvesztették.

Az asszony hamarosan egyedül maradt, férjét 1938-ban behívták katonának.

Részt vett 1939-ben Ruszin visszafoglalásában, 1940-ben az Erdélyi csatákban, 1941-ben a Bácskai bevonulásban.

1941 decemberében kegyetlen menetelés várt rá Oroszországban.

A hó, a hideg és az ismétlődő repülő bombatámadások - ez a három veszély leselkedett rájuk.

Az egyik repülő támadás elpusztította a hadtestet, csupán öten maradtak életben. Ők visszatértek magyarországra Magyaróvárra.

A visszavonuló csapatokkal harcolt, majd a háboru végeztével hazatért feleségéhez.

A földosztással régi álma valósult meg, 2 hold földet kapott.

1946 elején kislánya született. A család a földből tartotta el magát. Sőt hamarosan újabb földet sikerült vennie.

Lányuk, Ágnes jól tanult, Kaposváron főiskolát végzett, és agrármérnökként került vissza. Jelenleg a balatonboglári állami gazdaságban dolgozik.

Harangozó bácsinak már csak 2 lány testvére él, akik nyugdíjasok.

Lajos bácsi 83 éves kora ellenére kitűnő egészségnek örvend. A ház körüli munkákat még mindig maga végzi el.

Nagy Istvánné szül. Ács Erzsébet

1898. április 3.-án született Szőlősgyőrökben.

Édesapja köművesként dolgozott, édesanyja pedig a 6 gyermekes nagycsaládra viselt gondot.

A gyerekek nem sokáig járhattak iskolába, miután elvégezték a 6 elemi, korán kezdtek nehéz fizikai munkát végezni az uradalmi aratógép mellett, napi 40 fillér bérért.

Erzsébet az iskolában mindig a jobbak közé tartozott, a 6. elemi végén dicséretet is kapott.

Nemcsak az aratógép mellé jártak dolgozni, hanem elmentek répát, kukoricát szedni.

1913-ban az édesapa merész vállalkozásba kezdett, hiszen pénzhiány miatt, hitelből vásárolt földet a szomszéd faluban, Szőlőskislakon.

Azonban nehéz helyzetbe került a család 1 év múlva, amikor az apát behívták katonának Galiciába.

Az anyára és a gyerekekre még nehezebb tennivalók vártak, hisz a család fő munkáját is el kellett végezniük, hogy csökkentsék az adósságot.

De a csapások továbbra sem kerültk el a családot, az apa 1915-ben életét

vesztette a fronton.

A testvérek közül a legidősebb lány, Erzsébet, hogy helyzetüket valamivel könnyebbé tegye cselédként helyezkedett el.

Egyik öccse, aki kimagasló eredményeket ért el a tanulásban, Keszthelyen tanult tovább az iskola támogatásával.

A falubeli, vele egykorú lányok már mind férjhez mentek, de ő igyekezett a kelengyjéhez szükséges pénzt megdolgozni, mivelhogy a család ezt nem tudta volna számára biztosítani.

1921-ben ismerkedett meg Nagy Istvánnal, aki köművessegédként dolgozott az uradalomban, s 24 évesen feleségül ment hozzá.

Visszaköltöztek a családi házba, ahol édesanyja, s még két testvére élt.

A többiek pedig már családot alapítottak.

Testvérei mind a mezőgazdaságban helyezkedtek el.

A férj számára köművessegédként nem adódott munkalehetőség, ezért summásnak álltak Gál Gaszton majorjába.

1923-ban született meg Nagyék első gyermeke, akit a későbbi években még 7 követett.

A sok tagú család nem tette lehetővé, hogy az anya a földekre járjon nap-számba.

1933-tól pedig 1 évig még egy főre viselt gondot. A helybeli özvegy tanító fiát nevelte. A gondoskodásért havi 25 pengőt kapott.

Az évek során súlyos csapások is érték az asszonyt.

1935-ben legidősebb fia súlyos betegségben halt meg.

Férjét 1938-ban behívták katonának, de a sok gyermekre való tekintettel hazaengedik. 43-ban újabb behívó érkezett és a családapá már csak 1945-ben tért vissza.

A földosztással a régi álom valósult meg, Nagyék 3 hold területhez jutottak, s ez biztosította megélhetésüket.

1951-ben, amikor csoportosították a földeket, ők is beadták az alakuló téesznek. Nagy bácsi tagja is lett a termelőség-összeteknek.

Nagy néni már nem bírta volna a mezei munkákat.

Testvérei jó egészségnek örvendnek.

Már mind nyugdíjasok, kivéve legkisebb hugát.

Gyermekei szétszéledtek.

Második fia -aki 1925-ben született- a molnármesterséget tanulta, de nem ezt folytatja, a kaposvári Vízműveknél dolgozik.

1927-ben született fia Siófokon köműves.

1929-es születésű lánya a Paraszt Dolgozók iskolájában, Csurgon tanult tanítónak. Most Pesten a főpostán főpénztáros.

1930-ban született lánya kislakon él.

Harmadik lánya Kisberénybe ment férjhez. Ő mig férjhez nem ment a tsz tagja is volt.

Fia, aki 1934-ben született szintén Csurgon tanult, most Hácson tanító.

Legkisebb lánya Bogláron él, irodai dolgozó.

Nagy néni és Nagy bácsi most is Szőlőskislakon élnek jó egészségben.

Langyalics Lajosné szül. Nagy Teréz

1898 november 4.-én született Gamáson.

Apja ügyes kezű parasztember volt, bár a bognár mesterséget nem tanulta, hordókat, kerekeket készített, és mindenféle szerszámkészítési v. javítási munkát elvállalt a faluban.

A család 6 gyermeke között legkisebb volt Teréz.

3 fiu és 2 lány testvére közül csak az egyik fiu tanult szakmát, a vasiutas mesterséget.

A többiek a tarlón, az uradalmi földeken dolgoztak.

Terka néni gyermekkori emlékeiből talán arra a nénire emlékszik vissza legszivesebben, aki 6 éves koráig nevelte több falubeli gyerekekkel együtt, amíg szüleik és idősebb testvéreik a mezőkön tevékenykedtek.

Az iskolában öt osztályon keresztül jól tanult. A hatodik osztály elején több hónapon keresztül beteg volt, s így annyira lemaradt a társaitól, hogy nem sikerült neki elvégeznie a hatodikot, s ezért kimaradt az iskolából.

Igy 11 éves korában ismerkedett meg az igazán kemény fizikai munkával.

Nyaranként az aratásban vett részt, kapált, vetett a földeken.

Később már az idősebb lányok magukkal vitték esténként kukoricát fosztani.

Már ekkor kitűnt szép hangjával, vidámságával, a fosztóban mindig ő vezette be az énekeket.

Szivesen részt vett táncmulatságokon, bucsuban, ahol elsőik között állt be a karikázóba.

Az 1. világháború nagy csapást mért a családra.

A legidősebb fiutestvért és az édesapát behívták harcolni. Mindketten életüket vesztették.

Terka, nagylányként idénymunkára is elszegődött már, répát szedni Répáspusztára.

Férjével, az özvegy Langyalics Lajossal az andocsi bucsuban ismerkedett meg.

Az ismerősök ajánlották a férfinak a szegény, de dolgos lányt.

Mivel a férj kislaki volt, és itt volt háza és 4 hold földje, ide költözött az ifjú asszony is, 1921-ben az esküvő után.

Terka néni nagy feladat hárult, hisz az özvegyember a házat, a háztartást és a jószágokat elhanyagolta.

S a fiatalasszony rövid idő alatt a házat és a környékét is rendbe hozta.

A 4 hold föld, hogy a férfi ismét lelkiismeretesen művelte-feleségével együtt- újra biztosította a megélhetést.

A fiú, aki apja nevét kapta, 1927-ben látta meg a napvilágot,

Kislakon is felfigyeltek énekhangjára.

Misékre és temetésekre is gyakran hívták előénekesnek.

A szőlősgyöröki templomban is sokszor felcsendült a hangja.

Az otthoni munka mellett az erdészethez is eljárt napszámba.

A sorozások idején Langyalics Lajost nem hívták be, fiatalokora óta tartó szembetegsége miatt.

A falnak össze kellett fogni, hogy a férfiak munkáját pótolják.

Langyalicsék is részt vettek ebben.

A cséplőgéppel jártak házról házra, hogy mindenkinek biztosítsák a jövő évi gabonát.

Terka néni két testvérét behívták a háborúba, ahonnan az idősebbik nem tért vissza.

Az édesanya 1943-ban halt meg súlyos betegségben.

A felszabadulás után a földosztásnál az állam 2 hold földet juttatott Langyalicséknak.

1947-ben megszakadt boldog házasságuk, Lajos bácsi meghalt.

A tsz megalakulásával Terka néni elsőként adta be mind a 6 hold földjét, és felvételét kérte a tsz tagjainak soraiba is.

Öt évig még aktív munkát végzett a termelőszövetkezetben, aztán nyugdíjba vonult.

Terka néni egész életét meghatározta a vallásosság.

Már majdnem negyven éve ő tartja rendben a szőlősgyöröki templomot.

Idősebb testvérei közül már egyik sem él.

Fia a balatonboglári állami gazdaságban dolgozik.

Terka néni idős kora ellenére tele van lendülettel és életkedvvel. Most is eljár énekelni, ha hívják.

Fiával, menyével kislaki házában él most.

Forrás: Harangozó Lajos 8630 Boglárlelle Szabadság u

Nagy Istvánné Szőlőskislak

Langyalics Lajosné Szőlőskislak

Szerzők: Fischer Andrea 8630 Boglárlelle Gábor Áron ut 8

Kovács Ágnes 8630 Boglárlelle Kun Béla ut 2

